

STRATEGIA ROZWOJU ŁUŻYC

2050

Krótką prezentacją regionalnego przewodnika
po przyszłości

DLACZEGO ŁUŻYCOM POTRZEBNA JEST STRATEGIA ROZWOJU?

Łużyce obejmują miasto na prawach powiatu Chociebuż (Cottbus/Chóśebuz) oraz saksońskie powiaty Budziszyn (Bautzen) i Görlitz, a także powiaty Spree-Neiße/Sprjewja-Nysa, Oberspreewald-Lausitz, Elbe-Elster i Dahme-Spreewald w Brandenburgii. W ostatnich dekadach wydobywanie węgla brunatnego było jednym z głównych filarów gospodarczych regionu. Zabezpieczał on miejsca pracy, źródło podatków, dochodów – i tworzył tożsamość. Rezygnacja z produkcji energii elektrycznej opartej na wydobyciu węgla brunatnego wiąże się z ogromnym procesem zmian na terenie Łużyc, w unikalny sposób obejmującym gospodarkę, naukę, krajobraz kulturowy i jakość życia. Dla przyszłego rozwoju tego regionu potrzebujemy mądrej perspektywy, która nie kończy się na granicach państw, a na którą chętnie zorientują się wszystkie zainteresowane strony. W tym celu, w ramach projektu „Zukunftswerkstatt Lausitz”, opracowano „Strategię rozwoju Łużyc 2050”. Stanowi ona skoordynowane ramy dla stworzenia gotowych na przyszłe wyzwania i atrakcyjnych do życia Łużyc, będąc jednocześnie ważną podstawą dla rozwoju strukturalnego. Jedynie bowiem taki regionalny przewodnik po przyszłości umożliwia przyznanie środków federalnych i unijnych. Strategia o zasięgu transgranicznym postrzegana jest również jako punkt odniesienia dla koncepcji rozwoju powiatów i miast oraz dla projektów opartych na współpracy międzygminnej.

Co obejmuje strategia rozwoju?

Strategia ta jest podzielona na siedem obszarów przyszłości. Są one oparte o pola działania, o których wspólnie zdecydowały rządy Saksonii i Brandenburgii. W obszarach przyszłości opisano punkty wyjścia dla poszczególnych tematów, z których wynikają odpowiednie cele i kategorie działań. Dalsze informacje ogólne, dane, fakty i objaśnienia zawarte są w badaniach i ekspertyzach, mających formę załączników.

Obszar przyszłości 1: Infrastruktura i usługi użyteczności publicznej

Atrakcyjne miasta i wsie

Głównym problematycznym obszarem są zmiany demograficzne i wynikające z nich zawężenie oferty kulturalnej, rekreacyjnej i edukacyjnej, czy też rosnąca liczba pustostanów. Atrakcyjne miasta i wsie powinny przyczyniać się do tego, by ponownie więcej młodych ludzi i rodzin osiedlało się lub widziało perspektywę dla pozostania w regionie. Również dla przedsiębiorstw coraz większe znaczenie ma wysoka atrakcyjność lokalizacji, która sprawia, że pracownicy dobrze się w niej czują.

Infrastruktura transportowa i mobilność

Oprócz lepszych połączeń wewnętrznych, Łużyce potrzebują dobrego połączenia z sąsiednimi metropoliami oraz z transeuropejskimi sieciami komunikacyjnymi. Idzie to w parze z kwestią zaprojektowania infrastruktury transportowej i koncepcji mobilności w taki sposób, aby zostały one dobrze włączone do sieci strategicznych lokalnie ośrodków miejskich, nie odcinały wsi, spełniały potrzeby współczesnej wymiany handlowej, a jednocześnie były nowoczesne i przyjazne dla środowiska i klimatu.

Zabezpieczone na przyszłość usługi użyteczności publicznej

Usługi użyteczności publicznej są podstawą codziennego, dobrego życia w na terenie Łużycach: zdrowie i opieka, opieka nad dziećmi i edukacja, mieszkalnictwo, zarządzanie kryzysowe, zaopatrzenie i utylizacja (energia, woda, ścieki, odpady), a także obiekty handlowe oferujące artykuły codziennego użytku. Szczególnie w kontekście równorzędnych warunków życia w Niemczech, do których należy dążyć, świadczenie podstawowych usług dla obywateli Republiki powinno służyć za punkt odniesienia.

Cyfryzacja

Cyfryzacja odgrywa kluczową rolę dla pomyślnego procesu transformacji Łużyc. Dzięki niej różnice pomiędzy strategicznymi lokalnie ośrodkami miejskimi a obszarami wiejskimi mogą zostać istotnie zmniejszone, jeśli nie całkowicie wyeliminowane. Digitalizacja jest zadaniem przekrojowym, wymagającym realizacji w wielu obszarach, np. w administracji, biznesie, turystyce i badaniach naukowych. Warunkiem dla niej jest obejmujący cały obszar i bezproblemowy dostęp do internetu szerokopasmowego.

Obszary wyrobisk odkrywkowych, infrastruktura i budowie przemysłu energetycznego
Pozostałościami po wycofaniu się z produkcji energii elektrycznej opartej o wydobycie węgla brunatnego są liczne obszary użytkowane wcześniej przez przemysł energetyczny. Należy je zrekultywować i ponownie wykorzystać. Odnosi się to również do dziedzictwa kultury przemysłowej całego obszaru Łużyc. Region może się przy tym opierać na własnych, zrealizowanych z powodzeniem przedsięwzięciach. Zrealizowane już projekty z zakresu nowego zagospodarowania terenu dają pozytywną i ze wszech miar obiecującą perspektywę odnośnie tego, w jakim kierunku mogą rozwijać się Łużycze.

Obszar przyszłości 2: Innowacje, badania i nauka

Badania, przestrzenie doświadczalne i energia

Łużycze to region, w którym widoczna jest historia kultury i cywilizacji europejskiej, gdzie przeplata się rozwój techniczny, gospodarczy, intelektualny, kulturowy i społeczny. Dzięki swojemu położeniu region ten zawsze stanowił centrum rozwoju europejskiego, a pierwszy wieloletni serbołużycki czyni Łużycze wyjątkowym miejscem współegzystencji różnorodnych języków i kultur. Właśnie ta różnorodność może zmienić Łużyczan w siłę napędową dla innowacji.

Obszar przyszłości 3: Wsparcie i rozwój gospodarki

Gospodarka i przedsiębiorczość

Wraz z wycofaniem się z eksploatacji węgla brunatnego i opartej na niej produkcji energii elektrycznej, Łużycze tracą fundament swojej tożsamości ekonomicznej. Sam koncern LEAG, zatrudniający ok. 8000 pracowników, generuje roczny obrót w wysokości ok. 1,3 mld euro. Do tego dochodzą uzależnieni od węgla brunatnego dostawcy usług. Wyzwaniem jest skuteczne przekształcanie przedsiębiorstw z całego łańcucha wartości w taki sposób, by mogły one działać w nowych obszarach.

Łańcuchy wartości w rolnictwie, leśnictwie i rybołówstwie

Sektory rolnictwa, leśnictwa i rybołówstwa wnoszą istotny wkład w trwałą ochronę dóbr publicznych, takich jak różnorodność biologiczna, woda, gleba i powietrze. Zmiany strukturalne dają możliwość stworzenia i wzmocnienia regionalnych łańcuchów wartości oraz wniesienia pozytywnego wkładu w rozwój gospodarczy.

Obszar przyszłości 4: Rozwój rynku pracy

Obszar ten obejmuje pozyskiwanie, rozwój i utrzymanie wykwalifikowanych pracowników. Jest on w dużym stopniu uzależniony od zmian demograficznych oraz od tego, czy na miejscu stale dostępnych jest wystarczająco wielu wykwalifikowanych pracowników. W związku z tym w przyszłości istotna będzie również kwestia kształcenia i ustawicznego szkolenia specjalistów w regionie, tak aby przedsiębiorstwa mogły znaleźć wykwalifikowanych pracowników w nowych tematycznych klastrach gospodarki.

Obszar przyszłości 5: Marketing, kultura, sztuka i turystyka

Wspierając tożsamość wewnątrz i budując wizerunek na zewnątrz, sztuka, kultura i turystyka odgrywają ważną rolę w rozwoju strukturalnym Łużyc. Są one generatorami impulsów i instrumentami integracji. Skoordynowane działania marketingowe w tych obszarach mogą w znaczący sposób przyczynić się do wzmocnienia lokalizacji.

Obszar przyszłości 6: Europejski region modelowy

Łużyce to region w środku Europy. Wyróżnia się on ścisłą i przekrojową współpracą z polskimi i czeskimi sąsiadami. W przyszłości współpraca ta będzie musiała zostać zintensyfikowana, ponieważ zmiany strukturalne nie zatrzymują się na granicach. Wymagają one intensywnej koordynacji pomiędzy podmiotami odpowiedzialnymi za rozwój regionalny we wszystkich trzech państwach, co powinno zaowocować wspólnymi, podlegającymi wymiernej realizacji projektami.

Obszar przyszłości 7: Współdział

Spółeczeństwo i spójność

Składające się z subregionów Łużyce posiadają bogate dziedzictwo kulturowe i ukształtowaną kulturę obywatelską. Istotnymi fundamentami spójności społecznej są wspólna tożsamość i kultura. Wolontariat i udział w życiu politycznym mogą działać wzmacniająco. Punktem wyjścia są również doświadczenia z różnorodnością kulturową i językową, np. dzięki bliskości sąsiadów z Polski i Czech oraz wpływom Serbołużyczan/Wendów.

Administracja i polityka jako obszary umożliwiające i wspierające działania

Zmiany strukturalne wiążą się ze złożonymi wyzwaniami dla administracji i wymagają w szczególności wysoko wykwalifikowanych i zmotywowanych pracowników. Kolejnymi istotnymi parametrami są przyszłe inwestycje, planowanie i zagospodarowanie przestrzenne, współpraca międzygminna, bliskość do obywateli, czynne zaangażowanie tych ostatnich oraz zasoby finansowe gmin.

Jak opracowano strategię?

Strategia rozwoju nie powstała w oderwaniu od rzeczywistych potrzeb, lecz tworzona była „od dołu”, w rozbudowanym i opartym na udziale osób zainteresowanych procesie definiowania wizji regionu, który trwał około trzech lat. W samych tylko punktach informacyjnych przeprowadzono rozmowy z około 3000 obywateli i obywateli. Równolegle odbywały się liczne wydarzenia, warsztaty, fora dyskusyjne i inicjatywy realizowane w innych formatach. Przy dużym udziale Łużyczan sporządzono 25 specjalistycznych opracowań i ekspertyz. Ten obszerny zbiór materiałów i istniejących już regionalnych modeli, koncepcji i stanowisk został skondensowany w „Strategii rozwoju Łużyc 2050”.

Zespół projektu wspierany był w tym zadaniu przez wielu partnerów. Prowadzona była ścisła współpraca i regularna koordynacja z 14 członkami komitetu kierowniczego, składającego się z przedstawicieli zainteresowanych krajów związkowych Brandenburgii i Saksonii, powiatów Budziszyn (Bautzen), Dahme-Spreewald, Elbe-Elster, Görlitz, Oberspreewald Lausitz, Spree-Neiße/Sprjewja-Nysa, miasta na prawach powiatu Chociebuż (Cottbus/Chóśebuz) i innych partnerów. Samo sporządzenie strategii rozwoju miało innowacyjny charakter: prawie 50 autorek i autorów z całych Łużyc, ochotniczo i w formie cyfrowej, pracowało nad strategią w okresie od maja do września 2020 r. Ich projekty zostały dodatkowo poddane wieloetapowemu głosowaniu przez około 100 posłów z regionu, starostów, burmistrzów i przedstawicieli instytucji. Pozwoliło to na przedstawienie autentycznej strategii rozwoju – z Łużyc dla Łużyc

W jaki sposób zaangażowano w projekt poszczególne grupy docelowe?

Przewidziano na przykład specjalne oferty dla młodego pokolenia. W okresie od sierpnia 2019 r. do kwietnia 2020 r. około 120 młodych ludzi opracowywało pomysły na przyszłość Łużyc w Autobusie przyszłości. Warsztaty na temat zmian strukturalnych, wizerunku regionu i zaangażowania oferował również projekt #Mission2038 Niemieckiej Fundacji Dzieci i Młodzieży (niem. Deutsche Kinder- und Jugendstiftung), niestety – ze względu na koronawirusa – jedynie w formie cyfrowej. Wniosek z tego procesu jest taki, że młoda grupa docelowa wykazuje silną wolę zmiany i współkształtowania, którą należy wykorzystać. Uwzględniono także Serbołużyczan/Wendów. Przykładem może być projekt „Innovation durch Tradition” („Innowacja poprzez tradycję”) Instytutu Ekonomii Procesów Pracy i Organizacji im. Fraunhofera, który z pomocą ponad 70 uczestników opracował zapotrzebowanie, wizje i konkretne podejścia do kształtowania zmian strukturalnych z perspektywy Serbołużyczan/Wendów. Trzecim punktem ciężkości naszych działań odnoszących się do grup docelowych było wzmocnienie społeczeństwa obywatelskiego. Dlatego też projekt Zukunftswerkstatt Lausitz uczestniczył jako partner współpracujący w tworzeniu we wrześniu w Hoyerswerdzie Bürgerregion Lausitz jako sieci dla transformacji społeczeństwa obywatelskiego.

Gdzie można zapoznać się ze strategią rozwoju?

„Strategia rozwoju Łużyc 2050” jest dostępna na stronie internetowej www.zw-lausitz.de. Dokument ten jest również tłumaczony na język górnołużycki i dolnołużycki.

Co teraz stanie się ze strategią?

Przygotowanie „Strategii rozwoju Łużyc 2050” było tylko pierwszym krokiem. Teraz nadszedł czas na realizację ujętych w niej celów przy pomocy konkretnych projektów. Jeśli uda się to osiągnąć, Łużyce staną się regionem modelowym dla udanych zmian strukturalnych, na skalę europejską. Strategia rozwoju stanowi ramy dla opracowania i realizacji konkretnych projektów w przyszłości, w tym z wykorzystaniem środków z funduszy strukturalnych. To wyjątkowa szansa dla Łużyc na samodzielne kształtowanie swojej przyszłości. Przedstawiona strategia nie jest zatem konkluzją, lecz wstępem. „Strategia rozwoju Łużyc 2050” to jedynie migawka. Będzie ona aktualizowana w świetle wyników procesu rozwoju strukturalnego. *for Lusatia to shape the future from within. In this respect, the strategy presented is not a conclusion, but a prelude. The “Lusatia 2050 Development Strategy” is a snapshot, to be updated in light of the process of structural development change.*

Kontakt
Wirtschaftsregion Lausitz GmbH
Projekt Zukunftswerkstatt Lausitz
Magazinstraße 28
03046 Cottbus

Tłumaczenie: Sławomir Małyszek

www.wirtschaftsregion-lausitz.de

www.zw-lausitz.de

Stadt
Cottbus/
Chóšebuz

Landkreis
Dahme-
Spreewald

Landkreis
Elbe-Elster

Landkreis
Oberspreewald-
Lausitz

Landkreis
Spree-Neiße

Landkreis
Bautzen

Landkreis
Görlitz